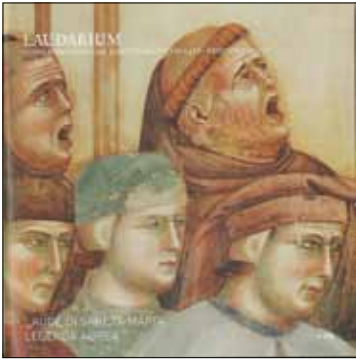

CD KLASSIEK

**Mysteriemuziek
La Reverdie**

De bundel *Laudarium* is gewijd aan middeleeuwse religieuze muziek van tussen 1200 en 1400 in de volkstaal, meer bepaald het Italiaans, en hangt samen met de spiritualiteit van stedelijke broederschappen in Toscane.

De hoge middeleeuwen waren, ondanks de vele vrome heiligen die er toen leefden, niet meteen de periode waarin de Kerk zich van haar beste kant toonde. De kerkelijke hiërarchie hield zich te zeer met aardse zaken bezig en de abdijen waren hun voorttrekkersrol aan het verliezen.

Zoals zo vaak in de geschiedenis kwam er ook toen vernieuwing uit onverwachte hoek. In dit geval bleek bij heel wat mannen en vrouwen in de steden het verlangen te leven naar een meer christelijk, authentiek en spiritueel leven. De jonge bedelorden – en bij ons ook de begijnenbeweging en later de groep rond Geert Grote – ondersteunden dat streven en stimuleerden de vorming van lekenconfraterniteiten met een eigen gebedsleven en een eigen kapel.

De lodi (van het Latijnse *lauda*, lofgezing) horen thuis in het hart van die praktische lekenvroomheid. Daarom zijn ze ook niet in het Latijn, maar in de volkstaal. Ook de vorm is niet gekunsteld, meestal is het een variant op de aloude volkse ballade: een wat langere strofe gevolgd door een kort refrein.

Omstreeks 1400 bleek die structuur te braaf en brachten dialoog en actie meer dramatiek. Op den duur werd de zang een soort gezongen mysteriespel, een uitvoering eerder dan gebed. Op de cd's die *La Reverdie* heeft samengesteld, krijgen we op twee schijven een boeiende uitvoering van prachtige lodi.

De muziek werd gekozen uit de twee belangrijkste Toscaanse handschriften waarin dergelijke lofzangen werden opgetekend. Het eerste manuscript stamt uit Cortona (1270), toen een belangrijk handelscentrum, het andere uit Firenze (omstreeks 1320). Ook de onderwerpen zijn typisch: cd 1 is gewijd aan Marialiederen, cd 2 vindt zijn inspiratie in de heiligenlevens uit het succesboek van toen, de *Legenda aurea* van de hand van Jacobus de Voragine. Typisch voor *La Reverdie*, drie vrouwen en een man, is voorts dat bijna alle muzikanten ook mee de zang vertolken. (JC)

Laudarium. Songs of Popular Devotion from 14th Century Italy, 2 cd's in box, door La Reverdie, Arcana (distributie Outhere Music), A379, 25 euro.

CD ORGEL

**Tegen Farinelli
Georg Frideric Händel**

In 1734 arriveerde Farinelli (Carlo Broschi), een van de beroemdste Italiaanse gecasteerde sopranen van de achttiende eeuw, in Londen. Hij ging er meteen de concurrentie aan met het operagezelschap van niemand minder dan Georg Frideric Händel. De Duitse componist leefde immers van operavertoningen voor het Londense publiek. De pas aangekomen Italianen lokten plotseling meer volk, waardoor Händel een attractie moest verzinnen om toehoorders te trekken. Dat werden orgelconcerti, de allereerste werken in die

vorm. Händel voerde zijn tweede orgelconcerto in 1735 uit tijdens het oratorium *Esther*. De concerto's laten zijn meesterschap goed uitkomen.

Samen met het Euterpe Baroque Consort voert organist Bart Rodyns drie van de vijf orgelconcerti van Händel uit. Rodyns bespeelt het Thomasorgel van de hoofdkerk van Hoogstraten dat in 2004 werd gebouwd. Aanleiding is het tienjarige bestaan van het orgel.

Daarnaast brengt hij een orgelconcerto van de minder bekende Franse tijdgenoot Michel Corrette (1707-1795). Toemaatje zijn drie extra orgelkorallen van de hand van Johann Sebastian Bach (1685-1750), een keuze die deze orgel-cd naar een schitterend hoogtepunt tilt. (EDS)

Vier barokke orgelconcerti, door Bart Rodyns & Euterpe Baroque Consort, 15 euro, verkrijgbaar via info@eubc.be of 0477 57 53 95.

BOEK ROMAN

**Droom van een senior
Walter van den Broeck**

Hij is zeventig worden, heeft zijn boekhandel aan de oudste van zijn drie zonen overgelaten en is bang om wakker te worden. Bram de Landsheer, het hoofdpersonage in de jongste roman van de Kempense auteur Walter van den Broeck, begint elke ochtend immers met de gedachte dat hij oud wordt en dat de tijd om zijn dromen nog

te verwezenlijken steeds korter wordt.

Over sommige van die dromen heeft hij zelf geen enkele controle. Het allerliefst wil De Landsheer een achterkleindochter, maar zijn zes kleinzonen zijn duidelijk nog niet klaar om een gezin te vormen. Of zal hij er in slagen om zijn oudste kleinzoon samen te brengen met de dochter van een oude makker?

De vreemdelinge kabbelt van het ene alledaagse tafereel naar het andere, met als onderstroom de vraag of het leven al dan niet meer is dan geboren worden, volgende generaties voortbrengen en sterven. Hoewel het verhaal weet te boeien, lijdt het De Landsheer helemaal niet in de richting van een hoopvol antwoord op zijn zinvragen. Hij zit gewoon zijn tijd uit, terwijl vreemde weersverschijnselen lijken te wijzen op een eindtijd.

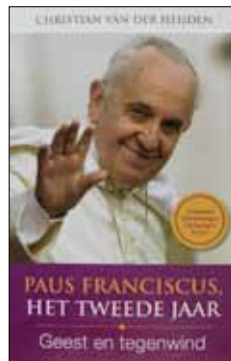
Ondergetekende kreeg tijdens het lezen alvast zin om eens te proberen de man op te beuren.

Op die manier doet een vrij donker boek de lezer eigenlijk stilstaan bij wat voor hem of haar dan wel het licht op aarde is. Alleen de slotpassage, die niet bijzonder geschikt is voor gevoelige lezers, laat echt een onaangenaam gevoel achter.

Walter van den Broeck liet in interviews weten dat *De vreemdelinge* zijn laatste boek is, maar dat er eventueel nog een voorlaatste kan volgen. Daarmee klinkt hij dus alvast vrolijker dan zijn hoofdpersonage. (JVH)

Walter van den Broeck, *De vreemdelinge*, De Bezige Bij, Antwerpen, 2015, 334 blz., 19,99 euro, ISBN 978 90 8542 657 8.

BOEK KERK

**Het tweede jaar
Van der Heijden**

Volgens de Braziliaanse bevrijdingstheoloog en ex-franciscan Leonard Boff zijn er twee kerkmodellen: de Kerk van het getuigenis en de Kerk van

de dialoog. Van de getuigeniskerk moet Boff niet veel hebben. Ze is hem te fundamentalistisch en te absoluut. De dialoogkerk daarentegen is open voor de wereld. Volgens Boff behoorden Johannes-Paulus II en Benedictus XVI tot het eerste model en paus Franciscus tot het tweede.

De Nederlandse internetredacteur en journalist Christian van der Heijden weerlegt die stelling met kracht. Volgens hem is het beter en meer genuanceerd Franciscus tot beide modellen te rekenen. Dat doet hij op basis van een grondige lezing van uitspraken van de huidige paus tijdens diens tweede 'dienstjaar'.

In *Paus Franciscus. Het tweede jaar* volgt Christian van der Heijden de paus op de voet, haast van dag tot dag. Passeren de revue: Franciscus' stellingname tegen de

maffia, zijn bezoeken aan landen als Albanië, Korea, Turkije en de Filipijnen, zijn hervormingsbeleid in de Vaticaanse curie, de voorbereidende synode over het gezin, ontroerende ontmoetingen met zieken en armen.

De auteur herhaalt het meermaals: Franciscus' charisma fascineert, maar wekt ook weerstand. In dit boek voel je geestkracht én tegenwind. (EDS)

Christian van der Heijden, *Paus Franciscus. Het tweede jaar. Geest & Tegenwind*, Adveniat, Baarn, 2015, 230 blz., 19,50 euro, ISBN 978 94 9209 307 3.

BOEK CULTUUR

**Zwarte land
Pascal Verbeken**

Enkele jaren geleden schreef journalist Pascal Verbeken het bejubelde reportageboek *In Arm Wallonië*. Het is het verslag van een tocht die Verbeken maakte dwars door het platteland van Waals-Brabant en verder langs de oude industriële as van de Borinage, La Louvière, Charleroi, Seraing en Luik. Het resultaat was een veelkantig, ontroerend tableau van een land dat moeizaam zijn verlopen trots tracht terug te vinden. In 2014 publiceerde Verbeken het reportageboek *Grand Central Belge*, het verslag van een voetreis langs de zogeheten Grand Cen-

tral Belge, de negentiende-eeuwse private spoorlijn die Wallonië met Vlaanderen verbond. Met die twee boeken vestigde de auteur zijn naam als chroniqueur van Wallonië, van de geschiedenis van dat landsdeel, van zijn verdriet en ook van zijn verborgen pracht.

Dezelfde dynamiek en charme zit ook in *Duistere wegen*. Ditmaal volgt Pascal Verbeken het spoor van Vincent van Gogh in de mijn-dorpen van de Borinage. De later beroemde schilder verbleef immers van 1878 tot 1880 als protestants zendeling in de Borinage. Dat avontuur werd, net als zijn andere loopbanen, een mislukking. Broeder Armoe is zijn gezin en omdat hij niet over enig talent beschikt, stuurt de protestantse Kerk Van Gogh wandelen.

Zich onder andere basierend op Vincents brieven aan zijn broer Theo, beschrijft Verbeken de geschiedenis van het oudste industriegebied op het Europese continent met daarin verweven de opkomst van het syndicalisme en de arbeidersbeweging en de komst van de eerste migranten.

Verbeken maakt een tocht en ontmoet vele mensen in het kleine voormalige mijngebied ten westen van provinciehoofdstad

Bergen. Hij gaat na ook wat er na de mijnsluitingen vandaag van die regio overblijft in het tijdperk van globalisering. In protestantse kerken, volkshuizen en mijn-cités luistert Verbeken naar de laatste getuigen van een verzonken België en registreert hij „de tekenen des tijds in een streek die altijd mythisch gebleven is”.

Cuesmes, Wasmes, Quaregnon. Verbeken: „Wat is de Borinage vandaag? En wat is de Borinage altijd geweest? Een gat van ellende, *une terre de misère*.” Maar hij vertelt er op zo'n wijze over, dat het boeit. (EDS)

Pascal Verbeken, *Duistere wegen. Reis naar Vincent van Gogh in de Borinage*, De Bezige Bij, Amsterdam/Antwerpen, 2015, 224 blz., 19,99 euro, ISBN 978 90 8542 613 4.